

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.166/2016/10.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Balla-Faredin Márk ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Szabados Gergő ügyvéd

A per tárgya:

Vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 1.Gf.75.300/2015/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 29.G.303.745/2009/143.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (Százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 322.900 (Háromszázhuszonkétezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes mint vállalkozó és az alperes mint megrendelő 2004. augusztus 26-án vállalkozási szerződést kötöttek, amelynek tárgya ... térségében 8.200 m szennyvíznyomócső építése és a munkaterület eredeti állapotnak megfelelő helyreállítása volt 12.300.000 forint + 25 % áfa vállalkozói díj ellenében.
- [2] A szerződés szerint a munkaterület átadásának időpontja: 2004. szeptember 3., a kivitelezés kezdő napja: 2004. szeptember 6., a

befejezés határideje: 2004. október 30. napja volt. A szennyvíznyomócső építését a szerződés mellékletét képező tervdokumentáció szerint kellett elvégezni, a szerződésben konkrétan felsorolt kiegészítő munkarészekkel. A felperes havonta egyszer volt jogosult számlát kibocsátani a munka ütemének megfelelően teljesítésigazolási jegyzőkönyv alapján azzal, hogy az alperes jogosult volt a részszámlák nettó értéke 10 %-ának visszatartására akként, hogy a visszatartott összegből 5 % kifizetése a fővállalkozói műszaki átadás lezárása után, a további 5 % kifizetése a garanciális idő lejártá (műszaki átadás + 12 hónap) után történik. A végszámla a műszaki tartalomban rögzített valamennyi munka I. osztályú minőségben, hibátlan és hiánytalan elvégzése után volt benyújtható, a felek által aláírt eredeti átadás-átvételi jegyzőkönyv, a vizsgálati jegyzőkönyvek megfelelése alapján, a szükséges kivitelezői nyilatkozatok csatolása mellett. A felek a kivitelezési késedelem esetére kötbért kötöttek ki, amelynek maximuma a vállalkozói díj 12 %-a volt. Az alperes jogosult volt más vállalkozóval elvégeztetni a kifogásolt vagy hiányolt munkákat a felperes költségére, ha utóbbi felszólításra azokat 3 munkanapon belül nem javítja, illetve pótolja.

- [3] Az alperes a munkaterületet a szerződés szerint átadta a felperesnek, aki a munkát ugyancsak szerződésszerű időpontban megkezdte.
- [4] Az alperes 2004. október 21-én teljesítési jegyzőkönyvet írt alá, amely szerint a kivitelezési munkák a műszaki ütemtervben rögzítettek szerint teljesültek, a felperes bruttó 7.687.500 forint vonatkozásában nyújthatja be az I. részszámláját azzal, hogy a teljesítésigazolás a nyomáspróba jegyzőkönyvvel együtt érvényes, a visszatartás összege 615.000 forint.
- [5] A sikeres nyomáspróbáról a jegyzőkönyv 2004. október 22-én került aláírásra.
- [6] A felperes a 2004. november 2-án kelt levelében bejelentette az alperesnek a kivitelezési munkák elkészültét.
Az alperes 2004. november 3-án a felperesnek az I. részszámla alapján 7.072.500 forintot fizetett meg, 615.000 forint visszatartása mellett.
- [7] A felperes a munkaterületről 2004. november 7-én levonult.
- [8] Az alperes 2004. november 12-én kelt levelében - a szerződés egyes pontjaira utalással - tájékoztatta a felperest, hogy a szerződés teljesítéséhez még milyen munkanemek elkészítése szükséges, ezeket konkrétan felsorolta. Emellett kilátásba helyezte kötbérigényének érvényesítését, valamint felhívta a felperest, hogy a munkát írásban jelentse készre.
- [9] A felperes az ugyanezen napon kelt válaszlevelében az alperes kötbérrel kapcsolatos nyilatkozatát visszautasította, állította, hogy a megbeszélte feladatokat teljesítette, jelezte, hogy ezzel a munkaterülettel többet foglalkozni nem tud. Kérte vállalkozói díja kifizetését.

- [10] Az alperes 2004. november 30-án a II. - 4.100 méter vezeték 50 %-os készülségére vonatkozó - felperesi részszámlából megfizetett 3.536.250 forintot a felperesnek és visszatartott 307.500 forintot.
- [11] Ezt követően az alperes többszöri felhívása eredménytelen maradt, a felperes a munkaterületen további munkákat nem végzett.
- [12] A felperes III. részszámláját az alperes nem fizette ki.
- [13] 2005. május 25-én a ... Kft. a ... külterületi nyomóvezeték építéssel kapcsolatos helyreállítási munkákra 4,4 millió forint + áfa összegű árajánlatot adott az alperesnek. 2005. július 4-én az alperes és a ... Kft. teljesítési jegyzőkönyvet írt alá, amely szerint a ...-... külterületi szennyvíznyomó-vezeték építése utáni helyreállítási munkák elvégzésre kerültek a 2005. május 25-én kelt és elfogadott árajánlat alapján. Az alperes a ... Kft.-nek a 2005. július 4-én kiállított számlára 2005. július 11-én 5,5 millió forintot fizetett meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [14] A felperes eredeti keresetében az alperes által visszatartott, összesen 922.500 forint és járulékai, utóbb módosított keresetében a Ptk. 389. §-a alapján 3.228.750 forint és ebből 922.500 forint után járó kamatai, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [15] Előadta, hogy a vállalkozási szerződés alapján a szerződés szerinti kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette. Ennek tényét az alperes igazolta, azonban 922.500 forintot visszatartott az I. és a II. részszámlájából és vállalkozói díjából további 2.306.250 forintot sem fizetett meg. Utalt arra is, hogy az általa történt teljesítés - formális átadás-átvétel hiányában is - az alperes általi birtokbavétel, illetve használat alapján megállapítható.
- [16] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes a szerződést nem teljesítette, másodlagosan arra, hogy a felperes hibásan teljesített, amellyel 4,4 millió forint kárt okozott és amelynek összegét a felperes követelésébe beszámította. Harmadlagosan állította, hogy a felperes késedelembe esett, ezért 1.845.000 forint késedelmi kötbérigényt is érvényesített, ugyancsak beszámítási kifogás útján.

Az első- és másodfokú ítélet

- [17] Az elsőfokú bíróság az alperest a kereset szerint marasztalta. A beszerzett tanúvallomások és szakértői vélemények értékelése alapján bizonyítottnak látta, hogy a felperes a szerződést határidőben és maradéktalanul teljesítette, ezért a beszámítási kifogásokat alaptalannak ítélte.
- [18] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.

- [19] Határozata indokolásában rámutatott: a felperes szerződésszerű teljesítése a szerződés műszaki tartalmának ismeretében, abból kiindulva bírálható el. Ennek alapja a szerződés mellékletét képező tervdokumentáció, amely az eljárás során kirendelt ... szakértőnek még nem állt rendelkezésére, ... szakértő pedig azt arra tekintettel nem vette figyelembe, hogy megítélése szerint nem volt bizonyított a tervek felperesnek való átadása a munkakezdés előtt. A kirendelt szakértők ezért a szerződés műszaki tartalmát a leürítő és légtelenítő aknák, a földviisszatöltés és az eredeti állapot helyreállítása körében nem tudták pontosan meghatározni. Az elsőfokú bíróság azonban - mutatott rá a másodfokú bíróság - ahelyett, hogy a szerződés felperes által állított tartalmának bizonyítatlanságát a felperes terhére értékelte volna, elfogadta a szerződés felperes általi értelmezését, és ebből kiindulva a munkafeladatok 100 %-os teljesítését állapította meg.
- [20] A másodfokú bíróság szerint a visszatartott összesen 922.500 forint iránti igényt - miután az e részszámlák szerinti felperesi teljesítést az alperes elismerte és e körben a teljesítést a perben sem vitatta - a felperes alappal érvényesíthette kamataival együtt.
- [21] A kereset másik összetevője - az igazolt teljesítést meghaladó követelés - tekintetében azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy valamely tény bizonyításának elmaradását a bizonyításra kötelezett fél terhére kell értékelni. Ebből kiindulva a másodfokú bíróság hangsúlyozta: a földviisszatöltés hiányosságát független tanúk (... , ... , ...) vallomása, továbbá a ... Kft. költségvetésének egyes tételei igazolták a szakértői megállapításokkal szemben. Az eredeti állapot helyreállítása körében a szakértő becslésével és vélelmével szemben az érdektelennek tekinthető ... tanú vallomását az elsőfokú bíróság indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül, holott a ... Kft. munkakezdését megelőző állapotokról éppen e tanú nyilatkozott részletesen. A másodfokú bíróság kitért a további tanúk (... , ... , ... és ...) vallomásainak ellentmondásosságára, valamint e tanúk érdekeltségére és utalt a felperes munkaterületről történt levonulása után mindössze 5 nappal történt alperesi felszólításra és annak tartalmára. A másodfokú bíróság az ellenkérelemmel érintett feladatok műszaki tartalma pontos meghatározása és a felperesi levonuláskori állapot rögzítésének hiányában a bizonyítatlanságot a felperes terhére értékelte, ezért az elismert követelést meghaladó részében a felperes keresetét alaptalannak találta.
- [22] A beszámítási kifogások közül a 4,4 millió forint összegű, kártérítésre alapított igényt - az elsőfokú bírósággal egyezően - alaptalannak ítélte. Rámutatott: a felperes által készített mű teljesítéskori állapota ma már nem állapítható meg, és ugyanezen okból az sem, hogy a ... Kft.-től megrendelt munkák a felperes hiányos teljesítésével okozati összefüggésbe hozhatók-e.
- [23] A késedelmi kötbér beszámításával összefüggésben a másodfokú bíróság kitért arra, hogy e tekintetben az elsőfokú bíróság a

bizonyítási teher körében részben téves tájékoztatást adott, mert a Ptk. 246. § (1) bekezdése értelmében helyesen a felperest terhelte a határidőben való teljesítés körében annak bizonyítása, hogy ennek érdekében az általában elvárhatóság szerint járt el. Emellett - mutatott rá a másodfokú bíróság - az elsőfokú bíróság azt sem fejtette ki indokolásában, hogy a szerződésben rögzített 2004. október 30-i teljesítési határidőhöz képest a felperes 2004. november 7-i levonulását miért tekintette határidőben történt teljesítésnek

[24] Hangsúlyozta továbbá: a felperes a szerződés szerinti határidőben történt teljesítést - az elsőfokú bíróság e tekintetben helytálló tájékoztatása ellenére - nem bizonyította. Arra vonatkozóan, miszerint, az alperes birtokba vette volna az elkészült művet nincs bizonyíték, ellenkezőleg: éppen az állapítható meg, hogy a mű beruházónak való átadása érdekében az alperesnek a ... Kft-től kellett megrendelnie a felperes által el nem végzett munkákat. Ezért a késedelmi kötbér címén beszámított 1.845.000 forint összegű követelést alaposnak ítélte.

[25] Miután a kötbérkövetelés beszámított összege meghaladta a másodfokú bíróság által a felperesnek megítélt visszatartott követelés összegét (922.500 forintot), a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján megváltoztatva a keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 206. § (1) bekezdését jelölte meg, a Pp. 221. § (1) bekezdésére utalással.

[27] A felperes szerint a jogerős ítélet megalapozatlan, iratellenes, ezáltal jogszabálysértő.

Arra hivatkozott, hogy a késedelmi kötbérrel kapcsolatos beszámítási kifogás elfogadása ellentmondásos: a másodfokú bíróság egyrészt megállapította, hogy az alperesnek a ... Kft-től kellett megrendelnie az általa el nem végzett munkákat, másrészt azt is rögzítette, hogy a lefolytatott szakértői és tanúbizonyítás alapján nem állapítható meg a Kft-től megrendelt munkák tényleges elvégzése, és az sem, hogy a megrendelt munkák az ő hiányos teljesítésével összefüggésbe hozhatók-e. Emellett a beszámítási kifogás elfogadása ellentétes ... vallomásával, amelyből a mű alperes birtokába adása állapítható meg. Véleménye szerint a birtokba adásra vonható következtetés abból is, hogy a ... Kft. állítólagos munkavégzése az ő levonulása után fél évvel történt. Megjegyezte: a ... Kft. munkavégzését az általa kiállított számlán és költségvetésen kívül semmi sem bizonyítja.

[28] Fenntartotta továbbá korábbi álláspontját azzal összefüggésben, hogy a szerződésben foglalt kötelezettségeit

maradéktalanul teljesítette. Szerinte a perbeli munkát ún. hallgatólagos átadás-átvétel útján az alperesnek átadta, a formális eljárás elmaradása - az általa megjelölt bírói gyakorlatnak megfelelően - neki nem róható fel, emiatt hátrány nem érheti.

- [29] Utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítéletben nem adta indokát annak, hogy ... tanúvallomását miért nem ítélete - érintettségére tekintettel - bizonyításra alkalmatlannak, és miért tekintette függetlennek az alperes megbízásából eljáró személyeket (... , ... és ...), akiknek a vallomását elfogadta.
- [30] Érelmezte a másodfokú bíróság megállapítását, miszerint a 2004. november 12-i alperesi felszólító levélben tételesen megjelölt munkák a perbeli szerződés részét képezték, holott ... szakvéleményében egyértelműen rögzítésre került, hogy ezek pótmunkáknak minősültek.
- [31] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékait indokolatlanul kirekesztette az értékelés köréből, ezzel a Pp. 206. §-át és 221. § (1) bekezdését megsértette.
- [32] Az alperes részletesen indokolt felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [33] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [34] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, amely szigorú alakszerűségi szabályokhoz kötött. A felülvizsgálati kérelemnek egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei: a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bekezdés, 1/2016. (II.15.) PK vélemény III. pontja és indokolása]. A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. § (1) bekezdése és Pp. 221. § (1) bekezdése megsértését állította.
- [35] A Kúria a jogerős határozatot a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt körben és jogszabályhelyek tekintetében vizsgálta felül és azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.
- [36] A Pp. 206. § (1) bekezdése a bizonyítékok értékelésének és mérlegelésének főszabályát tartalmazza. Lényege szerint: a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. Ezzel összefüggésben a Kúria kiemeli, hogy a felülvizsgálati eljárás keretében általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre

(BH1996.506.). Lényeges, hogy csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.II.).

[37] Tévesen állította a felperes a felülvizsgálati kérelmében, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen ítélte megalapozottnak az alperesi kötbérigény beszámítását azon okból, hogy a határozata jogi indokolásában ellentétesen foglalt állást a ... Kft. munkavégzése tényéről és annak az ő teljesítése hiányaival való kapcsolatáról, továbbá indokolás nélkül zárta ki ... vallomását - a mű birtokba adásával összefüggésben - a bizonyítékok köréből.

[38] A ... Kft. munkavégzésével összefüggésben a Kúria hangsúlyozza, hogy a bíróság jogerős ítéletében az e kft. munkavégzésével összefüggésben az alperes által beszámítási kifogás útján érvényesített 4,4 millió forintos kártérítési igényt nem ítélte alaposnak, ezt a döntést a felperesi felülvizsgálati kérelem - értelemszerűen - nem is támadta. Ezért a felülvizsgálati eljárás érdemét tekintve ezzel összefüggésben ... tanúvallomásának jelentősége nem volt.

[39] Ugyanakkor a Kúria rámutat: a ... Kft. munkavégzésével összefüggő beszámítási kifogás alytalansága önmagában nem vonja maga után ... tanúvallomásának automatikus kizárását a bizonyítékok köréből. Miután a peres felek sem a felperesnek a munkaterületről 2004. november 7-én történt levonulásakor, sem később az általa elvégzett munkát - az I. és II. részszámlákban elismerteken túl - nem dokumentálták, a szakértői bizonyítás e tekintetben csak kétséges eredményre vezethetett. Lényeges azonban, hogy az alperesi vitatásra tekintettel nem az alperest, hanem a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződéses vállalását teljes mértékben és késedelemmentesen teljesítette. Ennek bizonyítatlanságát - amint arra a jogerős ítéletében a bíróság is rámutatott - a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperes terhére kellett értékelni.

A szerződésben vállalt feladatainak teljes körű teljesítését a felperes nem tudta bizonyítani.

[40] A felperes jogi képviselője a 2012. február 16-án tartott tárgyaláson maga is úgy nyilatkozott, hogy a munka kb. 90 %-ban készült el (66. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). A 66/F/1. szám alatt csatolt beadványában is ugyanezt adta elő [„... a szerződés egésze vonatkozásában 90 %-ban elvégeztük azokat a feladatokat, amelyeket a szerződés ránk rótt” (jelzett beadvány 1. oldala felülről 4. bekezdés)]. A felperes korábban maga sem tekintette teljesítését teljes körűnek (100 %-osnak), ezért helyesen állapította meg a bíróság a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben, hogy a felperes nem végezte el hiánytalanul a szerződésben vállalt feladatait, és további bizonyíték hiányában jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy az alperes által elismerten felüli teljesítés nem volt megállapítható.

[41] Pontatlanul hivatkozott a felperes ... tanúvallomására is, aki

- véleménye szerint - az elkészült mű formális eljárás nélküli alperes birtokába adását igazolta. ... a 2015. január 21-én tartott tárgyaláson tett tanúvallomásában - a teljesítéssel összefüggésben feltett kérdésre - csak a felperes levonulásáról (ennek tényéről és időpontjáról) tudott nyilatkozni, ami önmagában nem bizonyítja a vállalt munka tényleges, hiánytalan elkészültét és annak az alperes számára történt átadását.

[42] A felperes által hivatkozott bírói gyakorlat nem vitásan egyöntetű a vonatkozásban, hogy az építési vállalkozási szerződés teljesítése formális átadás-átvételi eljárás hiányában is megállapítható. Hangsúlyozni kell azonban, hogy erre akkor van lehetőség, ha legalább ráutaló magatartással az átvétel valamennyi eleme megvalósul. Az átvétel elemei: a munka befejezése, a szerződésszerű felajánlás, az elvonulás, a birtokbavétel. Önmagában a szerződésszerű befejezés nélkül történt elvonulás a vállalkozó részéről nem jelenti - nem jelentheti - az átadás-átvétel megvalósulását. Az pedig, hogy a megrendelő - a perbeli esetben fél évvel a felperes levonulása és több felhívás után - más vállalkozónak átadja a munkaterületet, szintén nem jelenti azt, hogy annak birtokába szerződésszerű felperesi teljesítést követően került. A beszámított kötbér tekintetében a Kúria hangsúlyozza: a felperes levonulásától számítottan a másik vállalkozónak történt átadás időpontjáig a kötbér szerződésben kikötött maximális mértéke már realizálódott.

[43] A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság helytállóan értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, amelyek mérlegelése során nem jutott nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre, ezért érdemi döntését jogszabálysértés nélkül hozta meg. Minderre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[44] A pervesztes felperest a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjével kapcsolatosan felmerült, és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerinti mértékű felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[45] Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles megfizetni.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperes kérelmére a Pp. 274. § (1) bekezdése folytán tárgyaláson bírálta el.

[47] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2016. szeptember 15.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, dr. Cseh Attila s.k. előadó
bíró, dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró